

területét ugyancsak igazgyöngy ékesíti. A lombkorona enyhe alulnézetből és szemből ábrázolt, így alján kilátszik a lombkorona bíborvörös bélése.

Azért tartottam szükségesnek ezt az aprólékosnak tűnő magyarázó leírást, hogy pontos magyarázatát nyújtsam a címer heraldikai és a heraldika művészetének megfelelő indoklásnak. Ha címert alkotunk, nézetem szerint különösen a mi különleges helyzetünkben, nem tehetjük ki magunkat a hozzáértők jogos kritikájának.

Természetesen minden közületnek, köztük az Unitárius Egyháznak is jogában áll, olyan címet választania, amilyent óhajt.

A szerzőnek van egy óhaja, és ez ne tűnjék szerénytelenségnek. Úgy vélem, helytálló lenne, erdélyi magyar egyházaink jelképrendszerét egységes alapformára összehozni. Itt elsősorban a címerpajzsra és a lombkoronára gondolok. Természetesen a címerpajzson belül a címerképek az illető egyház jellegét viselnék. Ezzel is jeleznénk, külsőleg is, együvé tartozásunkat. Lehet, hogy ez csak jámbor óhaja a szolgálni kívánónak. Mindenesetre erre az elképzelésre mindeddig egyetlen, de még értő válasz sem érkezett.

Dacára ennek, úgy vélem, másként nem tehettem.

Keddi Mózes

ANGLIAI ÉLMÉNYEK

1994. január 15-én háromórás repülőút után érkeztem a londoni Gatwick-i repülőtérré, ahol Peter B. Godfrey, a londoni unitárius egyházkör felelős lelkésze várt kocsival és vitt haza szakadó esőben a családi házhoz. Másnap, vasárnap Peter a Lewisham-i gyülekezet templomában végzett lelkészi szolgálatot, ahol én is jelen voltam. Aznap délután megnéztük London nevezetességeit. A városnézést az Essex Church és Essex Hall meglátogatásával zártuk.

Január 17-én, hétfőn érkeztem Manchesterbe vonattal, az állomáson Dr. Leonard Smith igazgató várt a feleségével. A Luther King House-ban a 7-es számú szoba lett az otthonom. A megérkezés napján este 6 órakor az estebéden az igazgató bemutatott az intézetben lakó és étkező hallgatóknak. Az intézet Martin Luther Kingről kapta nevét és öt egyház tartja fenn: a methodista, baptista, református, anglikán és az unitárius egyház. Kívülről nézve nem impozáns épület, de belső elosztása ésszerű és minden tevékenység számára van megfelelő hely. 66 egyszobás háló-tanuló, 14 családi lakrész a házaspáros hallgatók részére, előadóterem, étkező, könyvtár, társalgó és sportterem áll a hallgatók rendelkezésére. Nemcsak teológusok laknak benne, hanem világi pályára készülő egyetemisták is. Az intézet napirendje: reggel 8-tól reggeli, fél 9-től reggeli istentisztelet a Chapelben, mely megfelel a mi reggeli áhítatunknak. Az ebédet ki-ki maga oldja meg belátása szerint. Este 6-kor van a dinner, amit magyarul estebédre lehet fordítani.

A nap legkiemelkedőbb eseménye a dinner, amikor a teológus hallgatók és az intézetben lakó egyetemisták találkoznak az ebédlőben. Az étkezés megkezdése előtt bárki elmondhatja közölnivalóját, utána pedig a soros hallgató imádkozik. Az estebéd befejeztével a könyvtár bejárájában kávé és teát szolgálnak fel.

kinek-kinek kívánsága szerint. Ez mindig jó alkalom a beszélgetésre, ismerkedésre, barátkozásra.

Január 24-től az egyetemen egy 24 előadásból álló angol nyelvkurzusra jártam hat héten keresztül. Ötön voltunk a csoportban, rajtam kívül négy japán diák, akiknek angol kiejtése egészen különös volt.

Teológus koromban tudván azt, hogy az unitárius teológiai irodalom nagy része angol nyelven van, elhatároztam, hogy megtanulok angolul. Szerencsém volt, mert az angol nyelvet Dr. Erdő János professzor tanította alaposan és módszeresen. Sokszor mondta, hogy ott vannak a külföldi ösztöndíjak és nincs, aki használja. Ő is tudta, mi is tudtuk, hogy a 70-es évek politikai konjunktúrájában a kiutazás csaknem lehetetlen az állam bizalmatlansága miatt. Mégis számítottunk titokban arra, hogy egyszer megnyílik a kapu nyugat felé. Miután kikerültem gyakorló lelkésznek, folytattam a nyelvtanulást, így nem érkeztem teljesen készületlenül angol földre. Ennek ellenére az első hónap nagyon fárasztó volt. Amikor nem voltam a hallgatók közelében, akkor az újságból írtam ki az ismeretlen szavakat vagy rádiót hallgattam, hogy a fülemben legyen a nyelv.

Az unitárius előadásokra, mely unitárius történelemből, szociológiából, egyházfejlesztés és -szervezésből, valláserkölcsi nevelésből és homiletikai gyakorlatokból állott, rendszeresen eljártam. Ezek mellett más vallású professzoroktól is hallgattam: összehasonlító vallástudomány, istentisztelet és prédikáció, lelkigondozás, keresztény erkölcs, hit és politika címek alatt, melyeket úgy véltem, hogy gyakorlati lelkészi szolgálatomban segítségemre lehetnek. Minden óra végén a hallgatók megkapják az előadás vázlatát. Az előadó mindig hagy tíz percet, hogy az elhangzott anyaggal kapcsolatban kérdéseket tegyenek fel. A tanítás lényege nem az, hogy kész, szájbarágott anyagot adjon, de sokkal inkább keretet, melyet a hallgató tölt ki hozzáolvasás után. A kérdezés nagyon lényeges, az iskolában már a legalsóbb osztályokban arra tanítják meg a gyermeket, hogy okosan, a dolgok lényegére érezve kérdezzen. Tanítási módszerük sokkal praktikusabb és célravezetőbb, mint a miénk.

A teológusok nagy része felnőtt, érett ember, akik mielőtt teológiára mentek volna, valamilyen szellemi pályán dolgoztak. Vannak olyanok, akik életük delén határozzák el, hogy lelkészek lesznek, s még olyanok is, akik hamarabb mennek nyugdíjba, hogy a lelkészi oklevél megszerzése után még pár évet lelkész-ként dolgozzanak. Kevés azoknak a száma, akik egész fiatal korban szánják el magukat a lelkészi pályára. Amikor megérkeztem, felnőtt, érett embereket láttam, nem tudtam, hogy ki a tanár és ki a hallgató, csak miután megismertem őket. Az intézetben ötön voltunk külföldiek: volt közöttünk afrikai, ázsiai, nyugat-európai és én Kelet-Európából.

Első szereplésem február 8-án történt, amikor este 7 órától tartottuk a College-ban a World Church Week alkalmából az ünnepi istentiszteletet, amelyen csak külföldi diákok szolgáltak. Ez alkalommal a 23. Zsoltárt olvastam fel és rövid imádságot mondtam magyarul. Istentisztelet után többen mondták: "különös és érdekes zenéje van a nyelveknek". A szószéki szolgálatot Laurent Ramambasan madagaszkári néger doktorjelölt végezte. Beszédét egy humoros képpel kezdte: három lelkésznek a fiai beszélgetnek: az első azt mondja: az én apám soha nem olvas és mégis tud beszélni, a második: az én apám kapásból mondja a prédikációit, a harmadik: az én apám úgy beszél, hogy nem gondolkozik. Derült is rajta az egész hallgatóság. Beszédének tárgyát a világtestvériség és az egyetemes tanítványság képezte. A beszéd elhangzása után úrvacsorát vettünk, ezután aki akart, meggyújtott egy gyertyát és elmondta, hogy abban a pillanatban mire gondol. Én haza gondoltam.

Laurent Ramambasant nagyon szerettem, ez a fekete diák volt az első, aki bizalmába, barátságába fogadott. Doktori dolgozatát készítette a rendszeres

teológia tárgyköréből, erre három évet kapott egyházától. Szabadidőnkben gyakran összejöttünk egy-egy asztalitenisz partira a sportteremben. Egy ilyen alkalommal, meccs közben megállt kezében az ütő és mosolyogva ezt mondotta: te Mózes, én tudok egy magyar szót, - szeméből fény, arcáról melegség sugárzott felém. Mondjad, mi az a szó, kérdeztem. "Szeretlek" - volt a válasz. Egy kicsit a betűk eltolódtak, de azért értem, mondtam. Azon az este éreztem először, hogy otthonomná lett az intézet. (Folytatjuk)

FELEKEZETKÖZI ISKOLA-ALAPÍTVÁNY

FELHÍVÁS

népünkért, népünk támogatásával

1994. április 16-án Nagyváradon a romániai magyar történelmi egyházak vezetői egyháztestületeik képviselőiben elhatározták a Felekezetközi Iskola-Alapítvány létrehozását.

Alapítványunk, a korábban már megfogalmazott és közzétett Szándéknyilatkozatunk szellemében, a romániai magyar oktatásügy felkarolását, az egyházi és minden más tanintézetünk támogatását, az itthon tanuló és közösségünket jövőben idehaza szolgálni kívánó fiatalok megsegítését célozza.

Úgy véljük, hogy kezdeményezésünk egész népünket szolgálja, mint ahogyan azt is tudjuk, hogy ez a szolgálat csak egész népünk támogatásával lehet eredményes.

Az itt élő magyarság évszázadokon át, nehéz körülmények közepette öntudatosan vállalta az iskola és az egyház fenntartásának áldozatos terhét. Hiszszük, hogy ez a kegyeletes érzésből fakadó áldozatvállalás nem halt ki népünkben. Mint ahogyan hisszük azt is, hogy napjainkban, midőn az egyéni boldogulás, az anyagi jólét hajszolása sokakat eltántorított a közösség szolgálatától, még mindig van bennünk erő és akarat az összefogásra egész népünk jövője érdekében.

Kérjük híveinket, gyülekezeteinket, vállalkozóinkat és intézményeinket, hogy anyagi lehetőségeik arányában támogassák célkitűzéseink megvalósítását.

Nagyvárad, 1994. április 16.

JAKUBINYI GYÖRGY

gyulafehérvári érsek

TEMPFLI JÓZSEF

nagyváradai rk. püspök

REIZER PÁL

szatmári rk. püspök

SZABÓ PÉTER

temesvári tanácsos

CSIHA KÁLMÁN

erdélyi ref. püspök

TÓKÉS LÁSZLÓ

nagyváradai püspök

MÓZES ÁRPÁD

evangélikus püspök

ERDŐ JÁNOS

unitárius főjegyző

PODHRÁDSZKY LÁSZLÓ

evang. egyet. felügyelő

PÉTER MIKLÓS

ref. teol. tanár